

Liikenneliikelaitos (HKL)

Ennuste: E2

Päivämäärä: 21.8.2024

Ennusteen tiivistelmä

- HKL:n tulosenuste on hieman talousarviota alhaisempi johtuen Länsimetron rataosuuden huolto- ja korjaustöiden siirtymisestä ajallisesti eteenpäin. Töiden siirtyminen pienentää Länsimetron kunnossapitolaskutuksen määrää.
- Investointiennusteeseen kohdistuu vielä tässä vaiheessa vuotta epävarmuuksia. Projektikohtaisesti on tunnistettu sekä ylityspaineita että ajoitusmuutoksia. Vaikutus kuluvan vuoden toteumaan tarkentuu, kun kesällä käynnistyneiden investointitöiden kustannustoteutumista saadaan varmistus.
- Metron kesän 2024 liikennekatkon onnistumisen varmistaminen on keskeistä. Käynnissä jatkuva riskiperustainen valmistelun ja toteutuksen seuranta. Tulevien vuosien liikennehaittaa aiheuttavien töiden ohjelmointia tehdään yhteistyössä HSL:n kanssa.

Ennusteen analyysi: talousarvion toteutumiseen vaikuttavat tekijät (käyttötalous, irtaimen investoinnit sekä palvelukustannukset) sekä niiden johdosta käynnistetyt johtamistoimenpiteet**Käyttötalous**

Tilikauden tulosenuste on 0,2 milj. euroa eli 3,0 milj. euroa talousarviota alhaisempi.

Liikevaihto on 160,4 milj. euroa eli 3,4 milj. euroa talousarviota vähemmän. HSL:n infrakorvausten ennuste on 61,0 milj. euroa eli 0,3 milj. euroa talousarviota enemmän. Muut myyntitulot (LM-kunnossapitolaskutus) on ennustettu olevan 19,5 milj. euroa eli 3,6 milj. euroa talousarviota vähemmän.

Kaupungin tuen ennuste on 18,9 milj. euroa eli 0,8 milj. euroa talousarviota vähemmän. Tuella korvattavia infrainvestointien poistoja ennustetaan toteutuvan talousarviota vähemmän.

Kaupunkiliikenteen alihankintalaskutuksen ennuste on 109,8 milj. euroa eli 1,5 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Nousua selittää talousarviota suuremmat PTS-vuosikorjaukset. Asemien kuntoarvioita on päivitetty viime vuoden aikana ja PTS-vuosikorjauksien tarve osoittautui suuremmaksi vuodelle 2024 kuin talousarviovaiheessa arvioitiin. PTS-vuosikorjauksia on myös siirtynyt vuodelta 2023 vuodelle 2024.

Poistojen ennustetaan olevan 34,1 milj. euroa eli 3,2 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Investointihankkeiden valmistusajankohdat ovat siirtyneet talousarviovaiheessa arvioidusta ja poistoja ei ehdi kertyä vuodelle 2024 talousarviovaiheessa arvioidusti.

Investoinnit

Vuoden 2024 investointiennuste on 67,4 milj. euroa, joka on samalla tasolla talousarvion kanssa. Investointien toteuma 1–6/2024 on 27,1 milj. euroa. Metron liikennöintikatkot päättyvät syyskuun alussa ja investointikertymän ennustetaan olevan katkojen aikana ns. normaalikuukausia suurempaa. Projektikohtaisesti on tunnistettu sekä ylityspaineita että ajoitusmuutoksia.

Sitovat toiminnan tavoitteet

Sitovista tavoitteista asiakastytyväisyystavoitteen, luotettavuuden ja tilikauden tulostavoitteen ennustetaan tässä vaiheessa toteutuvan tavoiteasetannan mukaisesti.

Alkuvuonna luotettavuustavoitteen saavuttamiseen vaikuttaneiden ajamattomien lähtöjen syissä ei enää korostu kuljettajaresurssipuute kuten edellisenä vuonna, koska metroliiikenteen operointia HKL:lle tuottavan Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n (Kaupunkiliikenneyhtiö) vuoden 2023 aikana toteuttamat kuljettajakurssit ovat täydentäneet kuljettajaresurssien määrää. Liikennöinnin alkuvuoden luotettavuus on kyetty ylläpitämään hyvällä tasolla. Ennustetaan, että asetettu tavoite tullaan saavuttamaan.

Rautatien metroaseman paloturvallisuuden parantamishankkeen sekä muiden metron Mellunkylän haaralla toteutettavien hankkeiden aiheuttamat poikkeamat normaaliin liikennöintiin tunnistetaan riskiksi matkustajien asiakastytyvyydelle. Kevään tutkimuksessa asiakastytyvyys oli korkealla tasolla. Tutkimuskausi ajoittui keväälle ennen kesän rakentamishankkeita, joten niiden vaikutusta vuoden kokonaistulokseen ei vielä kyetä arvioimaan. Ennustetaan, että asetettu tavoite tullaan saavuttamaan, vaikka tavoite tunnistetaan poikkeusliikennetilanteen vuoksi haastavaksi.

Määrä- ja talousarvioletavoitteet (suoritteet)

Metroliikenteen liikennesuoritteita arvioidaan toteutuvan hieman talousarviossa arvioitua vähemmän, johtuen Rautatien metroaseman paloturvallisuuden parantamishankkeen aiheuttamasta katkosta. Tästä syystä kesäliikennettä ja harvempaa liikennöintiä on kuukauden verran enemmän kuin aiemmin arvioitiin.

Arvio talousarviovuoden tavoitteisiin (sitovat ja muut), palvelutuotantoon, muuhun toimintaan ja toimintaympäristön muutoksiin liittyvistä merkittävistä riskeistä ja hallintatoimenpiteistä.

Sitovien tavoitteiden toteutumisen osalta riskit liittyvät asiakastytyvyyden tavoitteen (4,13) saavuttamiseen. Mm. Rautatien metroaseman paloturvallisuuden parantamishankkeen aiheuttamat kesän 2024 liikennöintikatkot ja poikkeamat normaalitilanteesta tunnistetaan riskiksi matkustajien asiakastytyvyydelle. Ennakoivaa ja työnaikaista matkustajainformaatiota tuotetaan yhteistyössä HSL:n kanssa.

Metroinfraan kertyneen korjausvelan kuntoon saattaminen aiheuttaa liikennöintikatkoja, joiden täysimääräinen hyödyntäminen myös kunnossapidon töissä on tärkeää. Kesän 2024 metron liikennöintikatkojen aikana toteutettavat poikkeusliikennejärjestelyt, investointihankkeiden sujuva toteutus ja liikenteen uudelleen käynnistys edellyttävät useiden metron liiketoiminta-alueiden läpileikkaavien prosessien yhtäaikaista muutostenhallintaa. Toimenpiteiden valmisteluun ja toteutukseen on käynnissä säännöllinen riskiperustainen seuranta. Tulevien vuosien liikennehaittaa aiheuttavia hankkeita tunnistetaan & ohjelmoidaan yhteistyössä HSL:n ja Kymppin kanssa.

Metroa palvelevien rakenteiden ja järjestelmien tekninen kunto ei välttämättä mahdollista korjausinvestointien kytkeästä tämänhetkessä kiinteistömarkkinatilanteesta epävarmaan kaupalliseen kaupunkikehittämiseen. Kokonaisvaltaisemman peruskorjauksen siirtyessä joudutaan huonokuntoisten asemien ja järjestelmien pikakorjaustoimenpiteitä kiirehtimään niiden toimintavarmuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden varmistamiseksi.

lääks metroinfra muodostaa haastavan toimintaympäristön, jossa ennakoimattomia lisä- ja muutostöitä on vaikea välttää. Tiivis sidosryhmäyhteistyö on tärkeää, jotta rakenteiden kuntoarvioiden tarkentuessa säilytetään tarvittaessa valmius myös hankkeiden uudelleenohjelmointiin liikennehaittojen minimoimisen näkökulmasta. Kokemukset käynnissä olevista hankkeista hyödynnetään seuraavien hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Investointien ja kunnossapidon toteuma-asteen parantamiseen vastataan panostuksilla mm. tiedolla johtamiseen (kuntoarviot, lähtötiedot, projektidokumentaatio), pitkän tähtäimen suunnitteluun, projektien hallintaan ja hankintatoimeen. Varaosa- ja materiaalitöimitusten pidentyneet toimitusajat vaativat edelleen paikoin erityistä seurantaa ja huomiota.

Kuvaus strategisten tavoitteiden toteutumisen edistymistä ennustekaudella:

Vastuullinen ja kestävä talous

Koronapandemian seurauksena tapahtunut matkustajamäärien pieneneminen yhdessä yleisen kustannustason nousun kanssa haastaa joukkoliikenteen rahoitustilannetta. HSL tulee arvioimaan metron jatkosopimuskauden jälkeistä hankintatapaa osana koko seudun raideliikenteen hankintastrategiaa. HKL tuottaa arvioinnin pohjaksi HSL:lle tietoa liikennöinnin kustannustasosta. Metroliiketoiminnassa tuottavuutta parannetaan turvallisuuden ja laadun reunaehdot huomioiden.

Metron ja ratikan kunnossapidon synergiaa pyritään HKL-Kaupunkiliikenneyhtiö yhteistyössä mahdollistamaan metron ja ratikan erillisistä omistusrakenteista huolimatta. Metron ja ratikan vara- ja vaihto-osatuotanto keskitetään tulevaisuudessa Roihupellon metrovarikolle, jossa on käynnissä kasvavien suoritelmien johdosta varikon laajennusosan rakennustyöt. Samoissa tiloissa on tarkoitus tuottaa palveluita molemmille liikennemuodoille samaa tuotantolaitteistoa ja henkilöstöä hyödyntäen.

Vuoden 2024 aikana valmistuvassa M400 -junakaluston hankesuunnittelussa painotetaan elinkaarikustannusten huomiointia tulevassa kalustohankinnassa. Mm. kaluston huolto-ohjelman optimoinnilla voidaan mahdollistaa

junien suurempi käyttöaste ja mahdollisesti myös pienempi varakalustomäärä. Kalustomäärää optimoidaan yhdessä HSL:n kanssa hankkeen edetessä.

Viihtyisä kaupunki ja segregaatoin ehkäiseminen

HKL:n toiminnassa on keskeistä varmistaa olemassa olevan metrojärjestelmän luotettavuuden vaatimien peruskorjausten ja korvausinvestointien toteuttaminen sekä kaupungin tulevaan kasvuun varautuminen. Metron junien kulunvalvontajärjestelmän luotettavuuden turvaavan ja tulevaisuuden kapasiteettitarpeet tyydyttävän METKA-hankkeen hankintavaihe on käynnissä (kilpailullinen neuvottelumenettely) ja toteutusvaihe alkaa vuonna 2025. Hankkeessa tehtävät järjestelmäinvestoinnit ovat kustannustehokas tapa lisätä kapasiteettia ilman isoja infrainvestointeja. Metroradan ja -infran kunnossapidon toteuma-asteen parantamiseksi varmistetaan toimintaa tuottavan organisaation riittävät henkilöresurssit ja kehitetään tukiprosessien toimivuutta.

lökkään metro-omaisuuden ja siihen liittyvien järjestelmien kunto tulee edellyttämään jatkossakin säännöllistä peruskorjausta myös sijainniltaan keskeisillä alueilla. Liikennekatkoja ei voida täysin välttää, mutta kaupungin ja HSL:n yhteistyössä pyritään minimoimaan haitat ottaen hankkeiden ajoituksessa huomioon myös muuhun liikennejärjestelmään suunnitteilla olevat poikkeustilanteet.

Rautatien alueelle kohdistuvien eri toimijoiden kehittämis-, korjaus- ja uusimistarpeiden kaupunkiyhteinen koordinaatio on käynnistetty ja yhteistyö tiivistyy edelleen hankkeiden suunnittelun edetessä vuoden 2024 aikana. Kaupunkiudistusalueelle sijoittuvan Kontulan metroaseman peruskorjaus käynnistyy vuoden 2024 aikana. Rautatien metroaseman paloturvallisuuden parantamishanke etenee ja toimenpiteiden toteuttamiseen on käynnissä jatkuva riskiperustainen seuranta. Itäkeskuksen ja Herttoniemen metroasemien toimintavarmuuden ja viihtyisyyden parantamiseen liittyvien kevyempien peruskorjaushankkeiden suunnittelu etenee käyttäjäyhteistyötä hyödyntäen.

Metron liikennöintiä koskevan jatkosopimuksen valmistelu etenee HSL-yhteistyössä valmistuen päätöksentekoon touko-kesäkuussa 2024.

Kunnianhimoinen ilmastovastuu

HKL käyttää toiminnassaan ympäristösertifioitua sähköä. Metrossa on käytössä DAS-ajonohjausjärjestelmä, joka ohjaa kuljettajia energiatehokkaaseen ajoon. Pitkällä tähtäimellä siirrytään kohti metron puoliautomaattista liikennöintiä, joka mahdollistaa entistä tarkemman sähkönkulutuksen optimoinnin. Sähkönkulutuksen mittaroinnin kehittämisellä luodaan edellytyksiä aikaisempaa paremmalle seurannalle. Roihupellon metrovarikon katolla olevalla aurinkovoimalalla tuotetaan noin 9 % varikon käyttämästä sähköstä.

M400 -metrojunakaluston hankesuunnittelussa painotetaan ympäristönäkökohtien huomioimista junien koko elinkaaren ajalta. Tämä koskee sekä osaavaa suunnittelua, kestävien ja ympäristöystävällisten materiaalien ja laitteiden käyttöä, niiden kierrätettävyyttä, osien ja osakokoonpanojen helppoa korjattavuutta sekä alhaista energiankulutusta.

Kehitystoimenpiteet hiilineutraalisuuden edistämiseksi keskittyvät erityisesti rakentamisprojektien päästöjen vähentämiseen, sillä merkittävimmät päästöt syntyvät rakentamisesta. Vähäpäästöisen betonin ja kiertotalousmateriaalien käytön mahdollisuutta kartoitetaan käynnissä olevissa rakentamishankkeissa. Työkoneiden ja työmaatoiminnan fossiilivapautta edistetään. Asemainfraa peruskorjattaessa panostetaan kiinteistöjen energiatehokkuuteen.